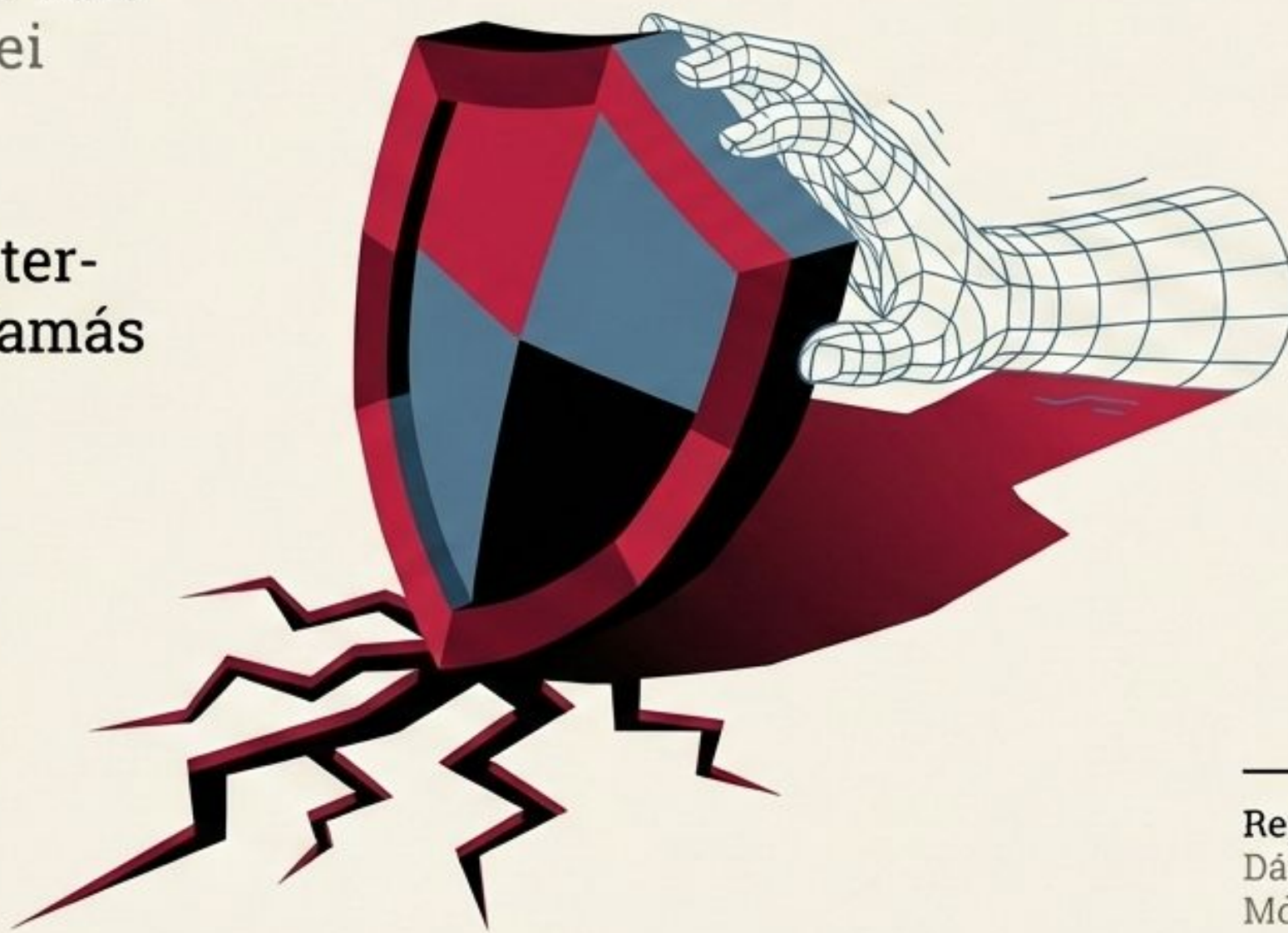

A felkészültség–szorongás paradoxona

Kiberbiztonsági attitűdök és az online csalásoktól való félelem összefüggései Magyarországon

Előadók: Bányász Péter-
Palusek Erik- Tóth Tamás

Reprezentatív lakossági felmérés (N = 1 006)
Dátum: 2025. november
Módszer: Kvantitatív kutatás (CATI)

A kontextus: A magyar digitális kockázati környezet

A kiberbűnözés strukturális kockázattá vált, nem csupán elszigetelt események sorozata.

41,9 milliárd HUF

Károsszeg (2024)

220 000

Regisztrált csalárd tranzakció

48%

Lakosság aránya, akiknek
környezetében történt bűncselekmény

22%

Csak ennyien érzik
magukat felkészültnek

Az online csalások térbeli és időbeli bizonytalansága állandósult szorongást eredményez.

A hagyományos elmélet: „A védelem nyugalmat ad”

Protection Motivation Theory (Hagyományos modell)

Elméleti keretek és kutatási rések

A jelenlegi modellek (PMT) a viselkedést magyarázzák, de figyelmen kívül hagyják az érzelmi árat.

1 Affektív kimenetek hiánya

A korábbi modellek nem vizsgálják a krónikus aggodalmat mint a védekezés következményét.

2 Kölcsönösség hiánya

A szorongás és a cselekvés kapcsolata nem egyirányú, hanem ciklikus.

3 Mintavételi torzítás

A korábbi kutatások főként diákmintákra építettek, nem reprezentatív lakossági adatokra.

Hipotézisek

H1

A korábbi áldozattá válás növeli a jövőbeli szorongást.

Áldozattá válás → Szorongás

H2

A proaktív kiberbiztonsági gyakorlatok növelik a szorongást.

Proaktív gyakorlatok → Szorongás

H3

A szorongás növeli a proaktív viselkedést.

Szorongás → Proaktív viselkedés

H4

A korábbi áldozattá válás növeli a proaktív viselkedést.

Áldozattá válás → Proaktív viselkedés

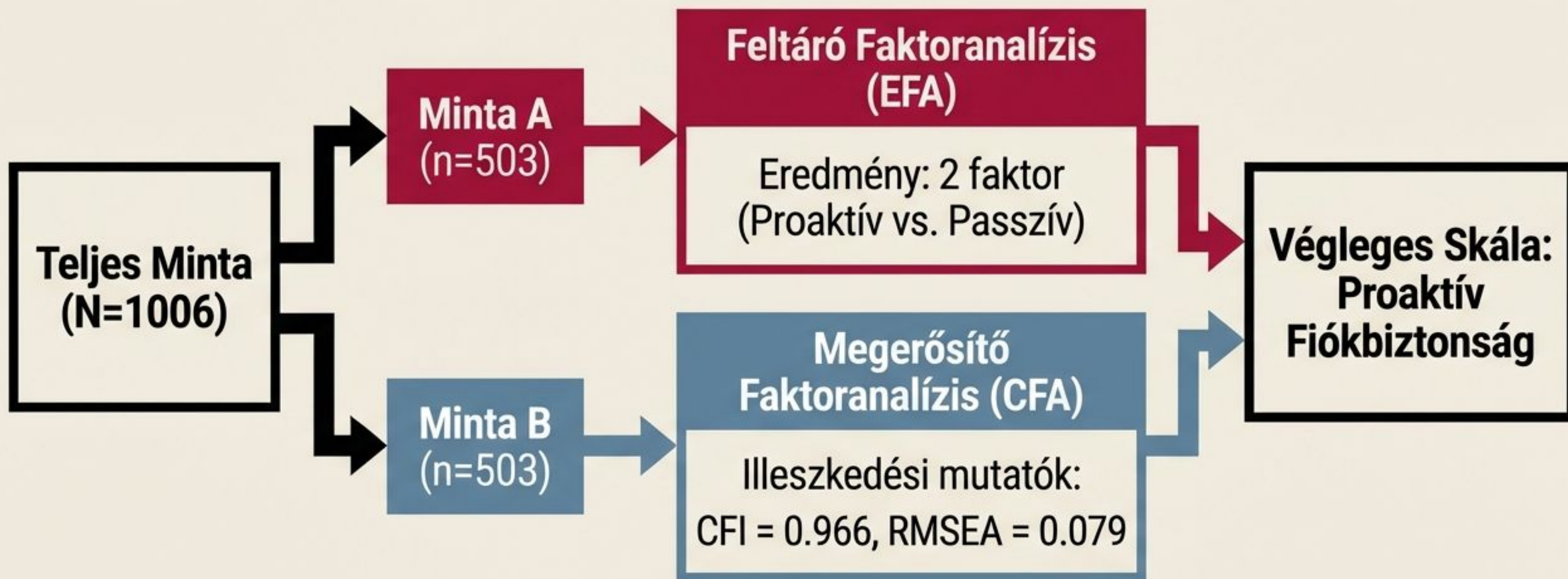
Módszertan: adatfelvétel és minta

Országos reprezentatív minta a validitás biztosítására.

Minta (N)	1 006 fő (Magyarország felnőtt lakossága)
Időpont	2025. november
Módszer	CATI (Számítógéppel támogatott telefonos interjú)
Kvóták	Nem, Életkor, Iskolai végzettség, Lakóhely
Etika	IRB jóváhagyás, informált beleegyezés

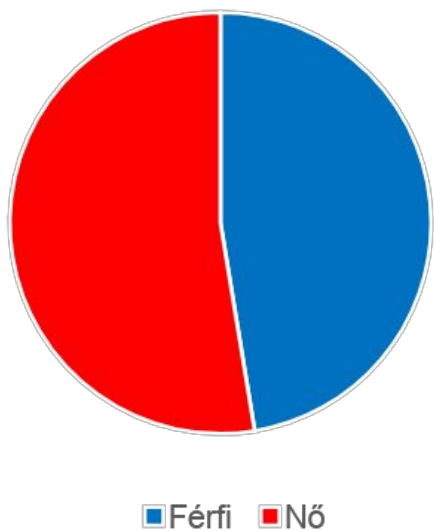
Módszertan: Skálatejlesztés és validálás

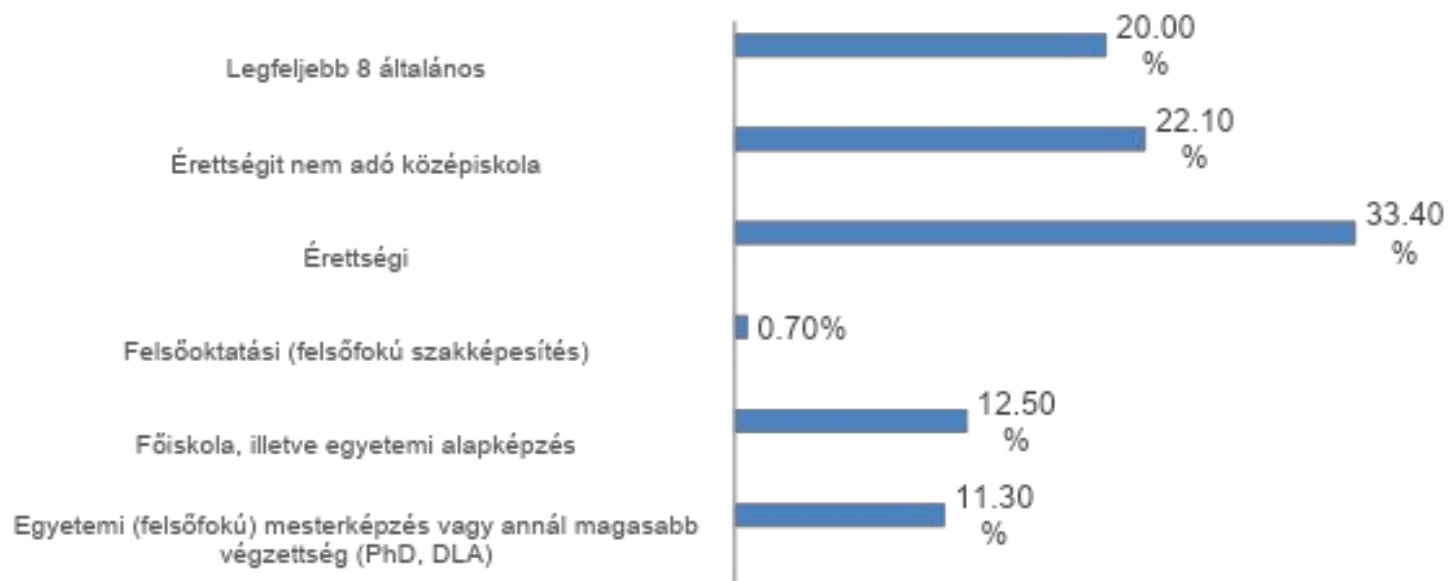
A 'Passzív óvatosság' faktor elvetése plafonhatás miatt.

Demográfia és minta

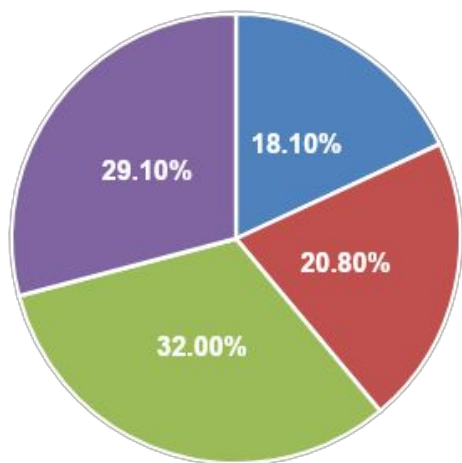
Nem

Iskolai végzettség

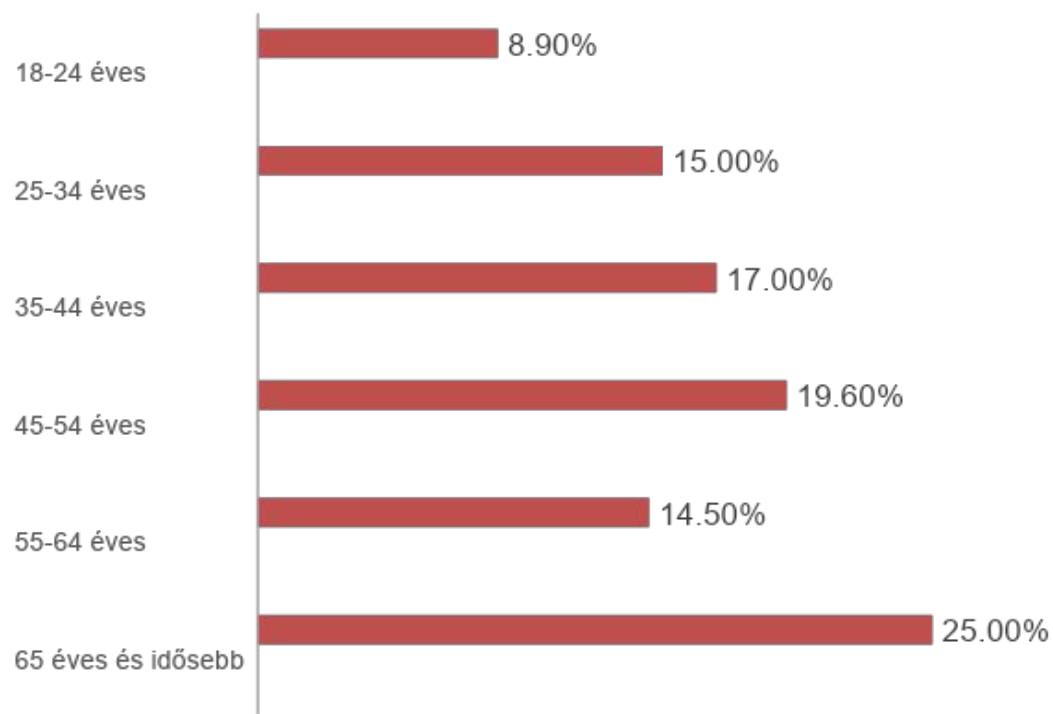

Településtípus

Budapest
Megyei jogú város(ok)
Egyéb város(ok)
Község(ek)

Korcsoport

Budapest	18,1%	Tolna	2,2%
Pest	13,4%	Borsod-Aba új-Zemplén	6,3%
Fejér	4,4%	Heves	3,0%
Komárom-E sztergom	3,1%	Nógrád	1,9%
Veszprém	3,5%	Hajdú-Bihar	5,4%
Győr-Moso n-Sopron	4,8%	Jász-Nagyku n-Szolnok	3,7%
Vas	2,6%	Szabolcs-Sza tmár-Bereg	5,4%
Zala	2,8%	Bács-Kiskun	5,1%
Baranya	3,8%	Békés	3,3%
Somogy	3,1%	Csongrád-Cs anád	4,1%

Az adatfelvételt a SZOCIOGRÁF" Piac- és
Közzvéleménykutató Intézet Kft. Végezte el
2025.11.03 - 2025.11.21. között.

Súlyozás 0,71 - 1,31 közötti szorzókkal.

Kik a „szorongó” felhasználók? A tudatos védekezők.

A Proaktív Fiókbiztonság faktor elemei:

- Gyanús aktivitás esetén azonnali jelszócsere
- Kétlépcsős azonosítás (2FA) használata
- Szoftverek és alkalmazások rendszeres frissítése
- Biztonsági beállítások ellenőrzése
- Utánajárás az alkalmazásoknak letöltés előtt

Insight: Ők a „jó” felhasználók. Mégis ők aggódnak a legjobban.

A Paradoxon: Aki felkészültebb, az jobban fél

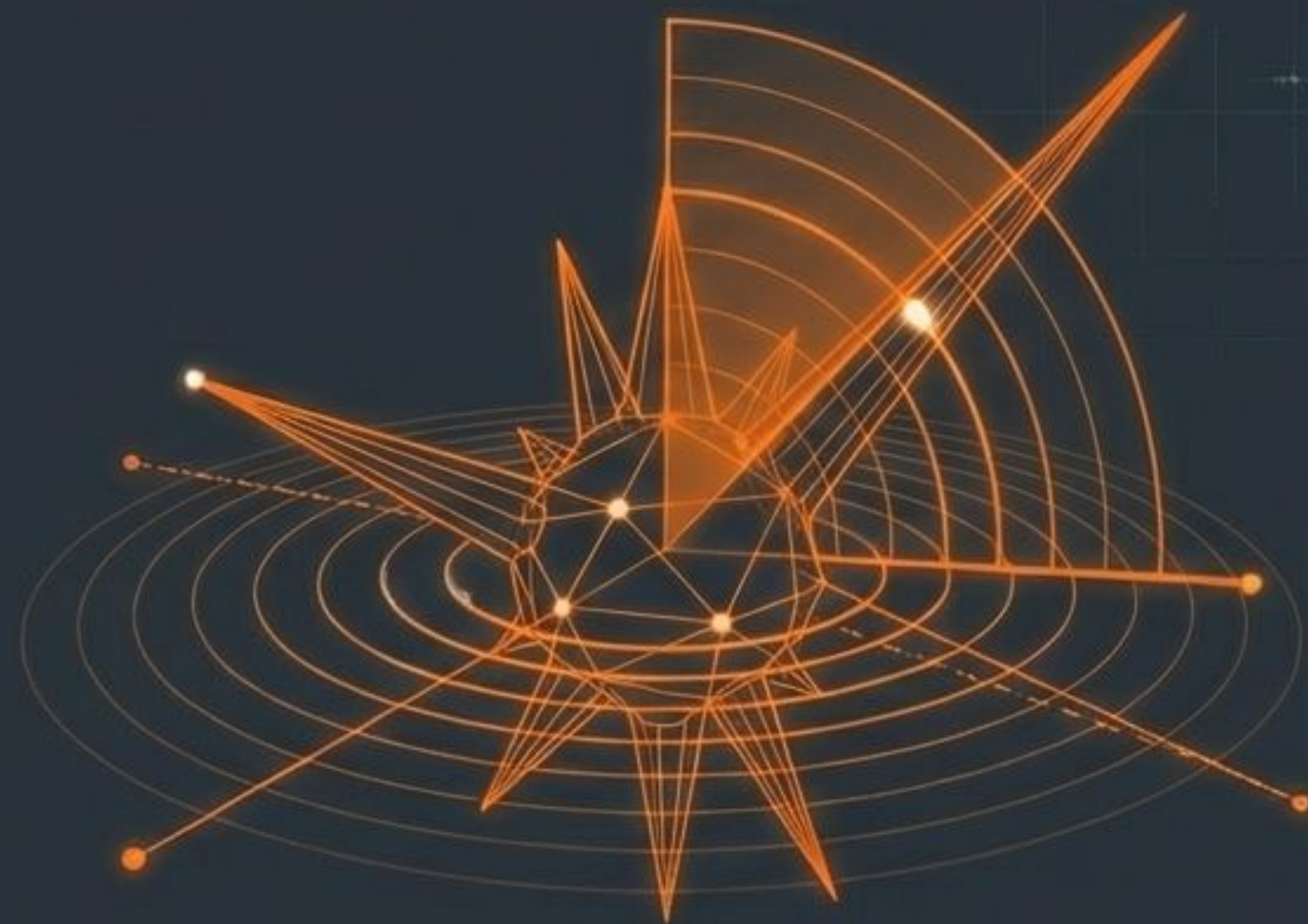

Miért történik ez? A tudás ára.

Félelem (Elkerülés)

A félelem elkerülést szül.
Ignorancia.

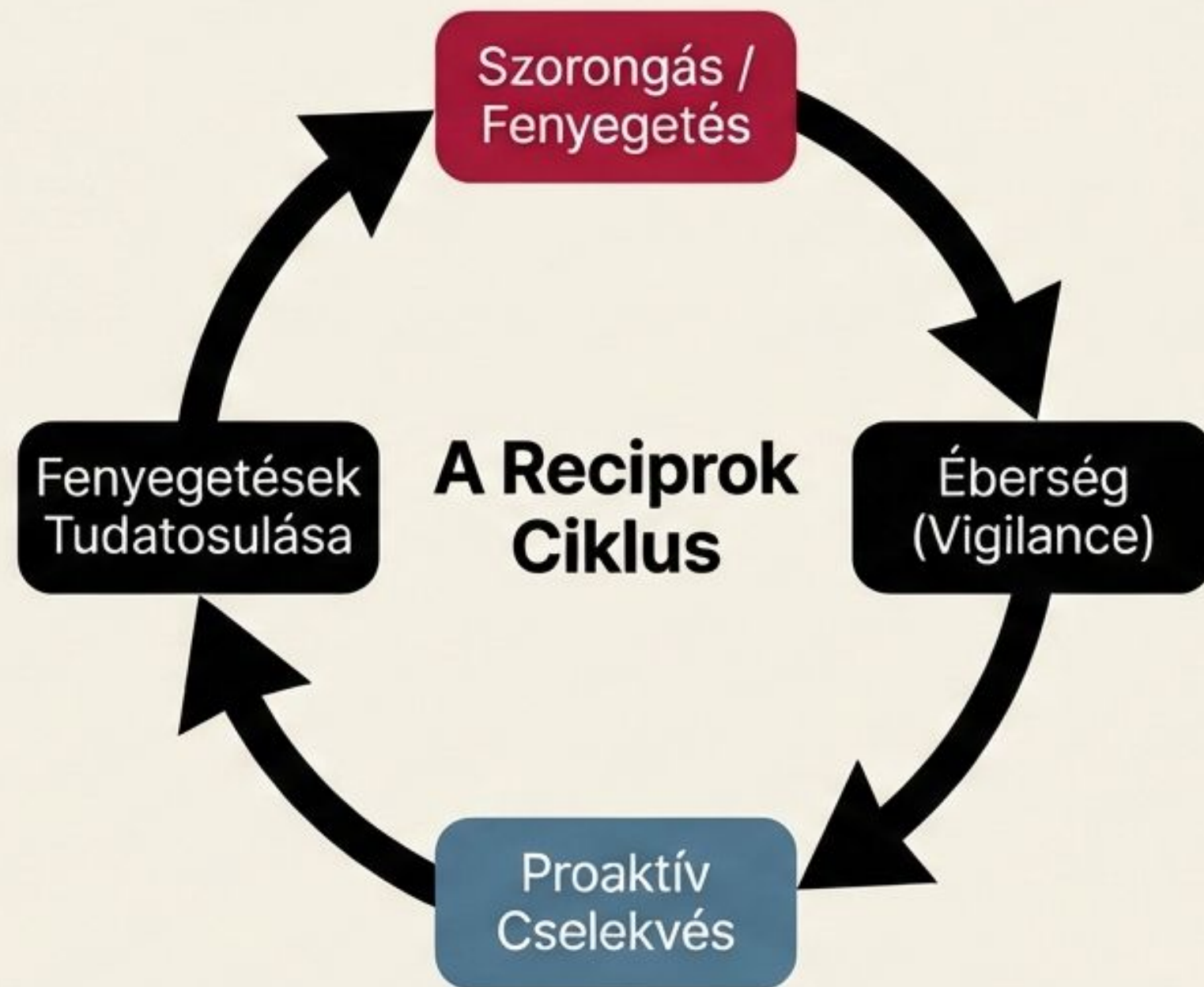

Szorongás (Éberség)

A szorongás éberséget és
monitorozást szül.

*„A tudás nem nyugalmat,
hanem éberséget szül.”*

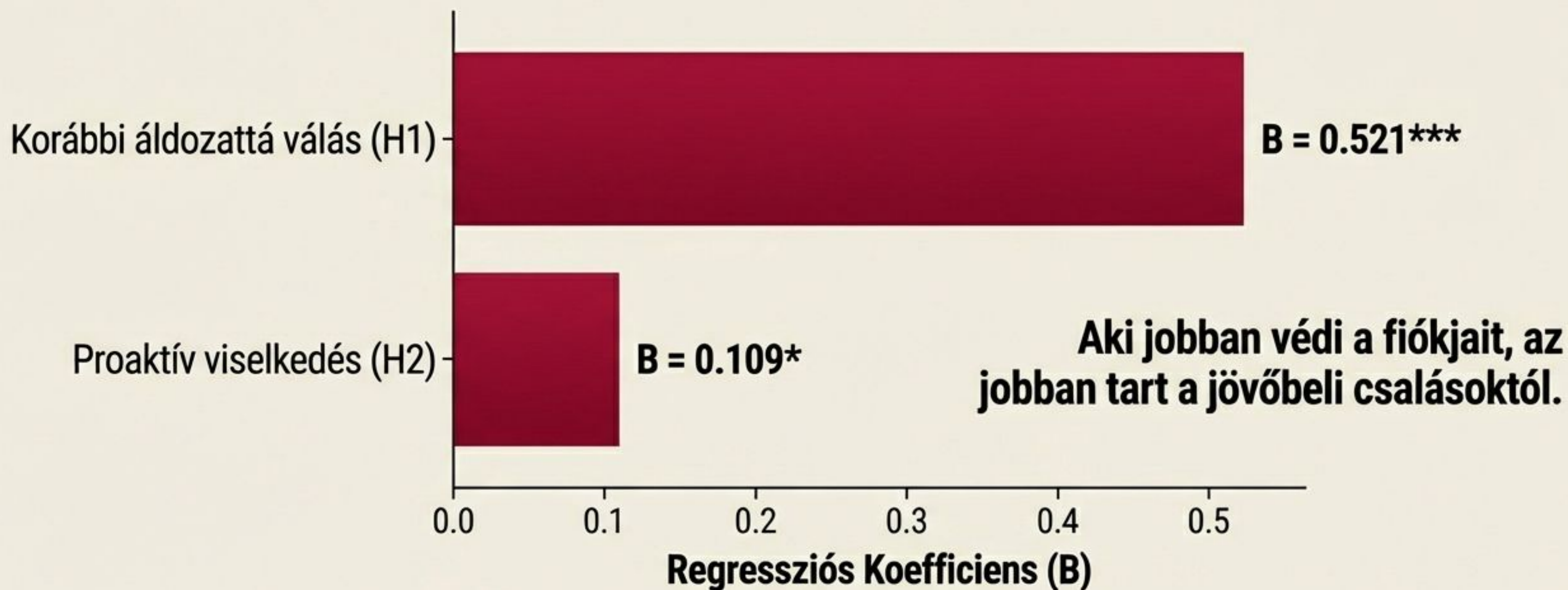
A paradoxon modellezése

A biztonsági tudatosság nem nyugalmat hoz,
hanem folyamatos készenlétet igényel.

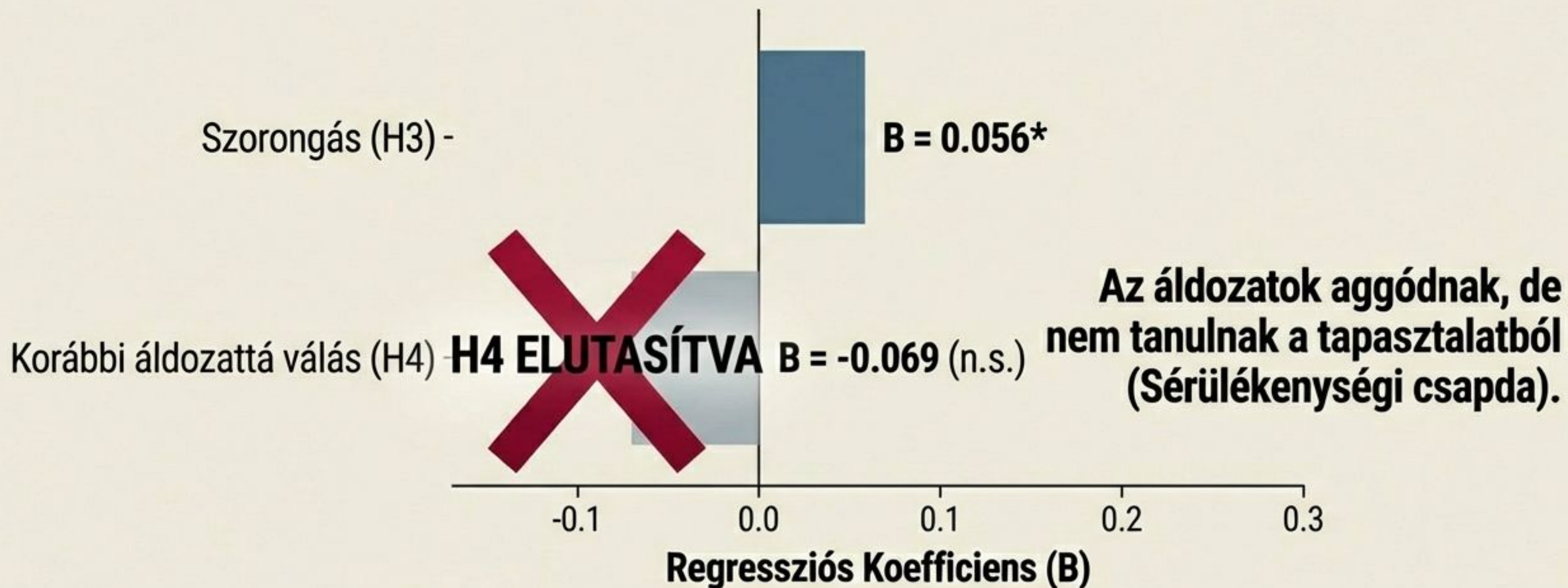
Eredmények I.: Mi hajtja a szorongást?

A védekezés nem csökkenti, hanem fenntartja az éberséget.

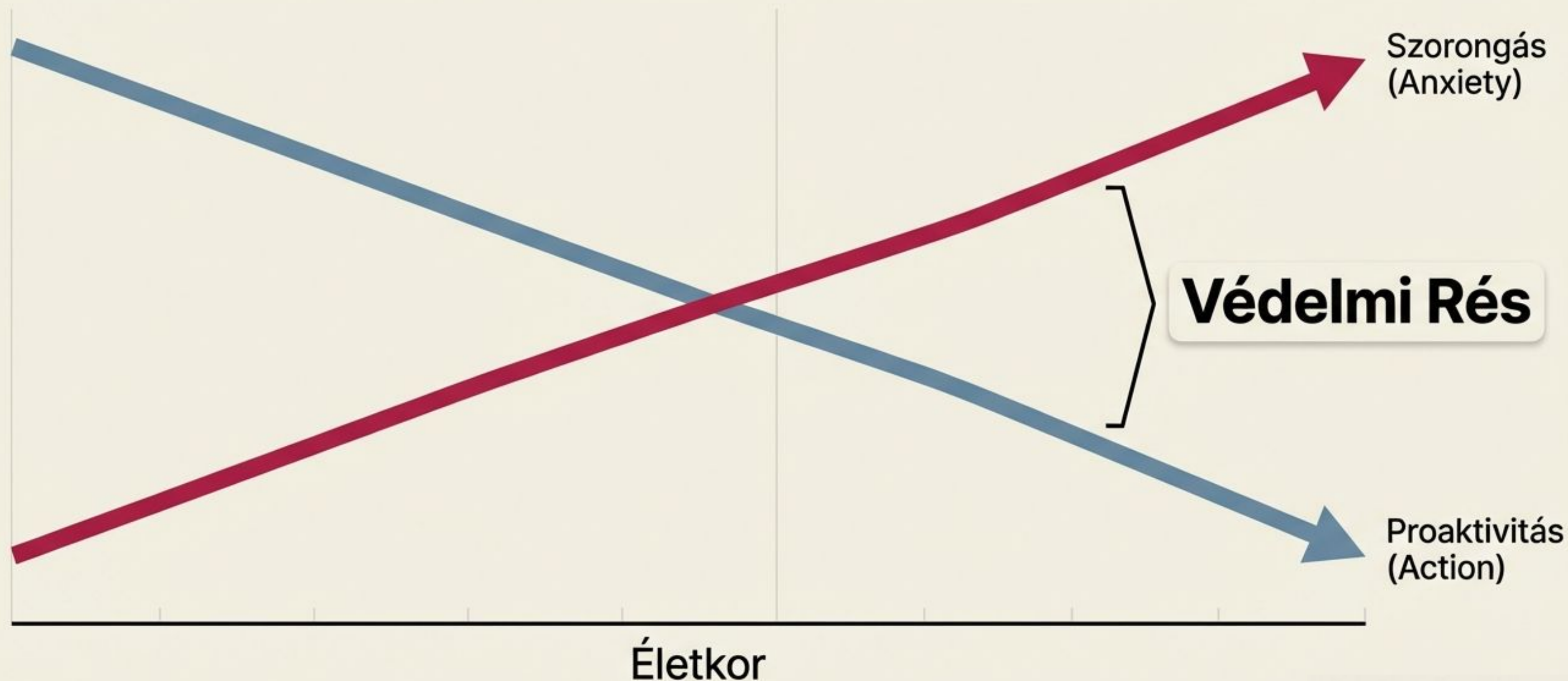
Eredmények II.: Mi hajtja a cselekvést?

A szorongás cselekvésre ösztönöz, de az áldozattá válás nem.

Demográfiai betekintés: az életkor szerepe

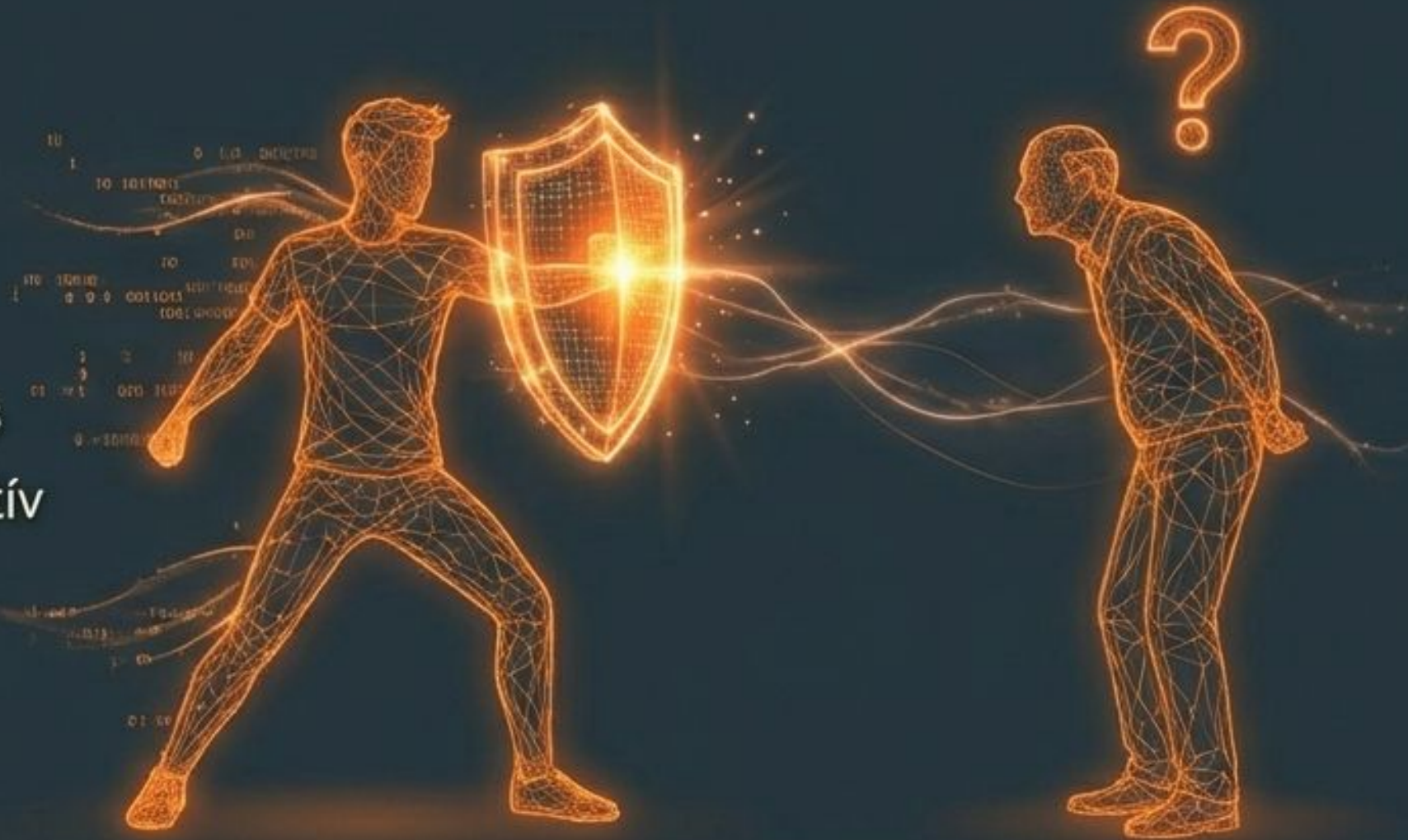
Az idősebbek aggódnak a leginkább, mégis ők a legkevésbé védettek.

A generációs szakadék

Fiatalabb generáció

- Magasabb technikai tudás
- Erősebb proaktív védekezés

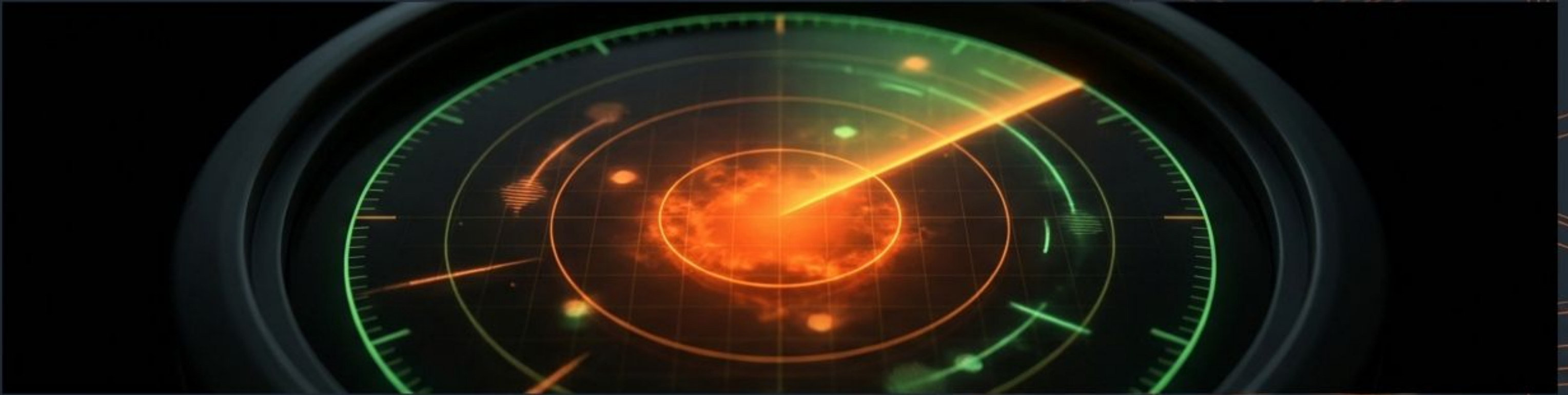

Idősebb generáció

- Magasabb szorongás (+0.009 korreláció)
- Alacsonyabb proaktív védekezés (-0.016 korreláció)

Az idősek **kiszolgáltatottak**: félnek, de hiányoznak az eszközeik.

Újrafogalmazás: A Funkcionális Éberség

Szorongás + Kompetencia = Biztonság

Egy perzisztens fenyegetettségű környezetben a teljes nyugalom a veszély jele lehet. A szorongás funkciója a figyelem fenntartása.

A cél nem a „Peace of Mind”

Hagyjuk abba a biztonság „nyugalomként” való értékesítését.

Hamis biztonságérzet
(Ignorancia)

Éber cselekvőképesség
(Kontroll)

A felhasználó nem akkor biztonságos, ha nem fél, hanem ha tudja, mit tegyen a félelmével.

Gyakorlati következtetések: az oktatás iránya

A félelemkeltés helyett a digitális kompetencia fejlesztése a kulcs.

NEM a félelemkeltés

HANEM az Énhatékonyság

- **Célcsoport:** Idősebb generációk
- **Módszer:** Személyes képzés -> Online rutinok
- **Cél:** A cselekvőképesség növelése az ijesztgetés helyett.

Stratégiai üzenet az iparágnak

- Validáljuk a felhasználó szorongását (Ez az intelligencia jele).
- Tervezzünk cselekvésre ösztönző UI-t.
- A szorongást alakítsuk át azonnali, hatékony lépésekké.

Összefoglalás és Korlátok

Fő Megállapítások

- A felkészültség és a szorongás kéz a kézben jár.
- Az áldozattá válás önmagában nem eredményez jobb védelmi szokásokat.
- A tudás terhe: a biztonság ára a folyamatos éberség.

Korlátok

- Keresztmetszeti vizsgálat (nincs 100% ok-okozatiság).
- Kizárólag magyarországi minta.
- Önbevalláson alapuló adatok.
- Passzív stratégiák plafonhatása.

Záró gondolat: A tudatos felhasználó jövője

Nem tudjuk eltüntetni a kockázatot.
Nem tudjuk megszüntetni
a szorongást.

**Építsünk olyan
rendszereket, amelyek
támogatják az éber őrzőt,
nem pedig a passzív
felhasználót.**

A biztonság nem a
szorongás hiánya, hanem a
cselekvés képessége.

Köszönöm a figyelmet!
banyasz.peter@uni-nke.hu